

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Природничо-економічний факультет
Кафедра економіки підприємства

На правах рукопису

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

здобувача другого (магістерського) рівня вищої освіти

на тему:

Управлінський облік у системі управління підприємством

Виконав: Гетманчук Роман Сергійович

здобувач вищої освіти заочної форми навчання

спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Науковий керівник:

к.е.н., доцент Ніколашин А.О.

Роботу допущено до захисту перед ЕК рішенням кафедри,
протокол № ____ від « ____ » _____ 2023 р.

м. Кам'янець-Подільський, 2023 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ	
1.1. Сутність управлінського обліку, його функції та місце в інформаційній системі	8
1.2. Історичний аспект становлення концепції управлінського обліку	16
1.3. Принципи та етапи організації системи управлінського обліку на підприємстві.....	19
РОЗДІЛ 2. УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ТОВ «ПОЛІМЕТ» ЛТД	
2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства	33
2.2. Методика формування та облік повної собівартості продукції	39
2.3. Організація обліку за центрами відповідальності	48
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	
3.1. Аналітичне забезпечення управління витратами, обсягами діяльності та прибутку	60
3.2. Формування концепції сучасного управлінського обліку для українських підприємств	68
ВИСНОВКИ	72
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	76
ДОДАТКИ	83

ВСТУП

Актуальність теми. Необхідність формування управлінського обліку пов'язана з тим, що фінансовий облік повною мірою не в змозі своєчасно задовольнити потреби керівництва в необхідній управлінській інформації. Він швидше зорієнтований на зовнішніх користувачів звітності та власників підприємства, які насамперед цікавляться отриманими загальними фінансовими результатами, фінансовим станом на певну дату. Фінансовий облік надає дані про факти, господарські операції, які вже сталися і на які вплинути вже не має можливості. Управлінці, менеджери підприємства цікавляться інформацією, аналіз якої дає змогу збільшувати доходи за рахунок зменшення витрат, оперативно впливати і контролювати формування собівартості продукції, визначати стратегію і перспективи розвитку підприємства.

Формування механізму жорсткої конкуренції, непостійність ринкової ситуації ставлять перед підприємством необхідність ефективного використання внутрішніх резервів з одного боку, а з іншого своєчасно реагувати на зміну зовнішнього середовища. При цьому перед системою управління постає головне завдання: отримання максимального прибутку при мінімальних виробничо-господарських витратах.

Саме впровадження концепції управлінського обліку на підприємстві дозволяє вирішити дану проблему. Найбільший ефект ресурсозбереження і зниження собівартості продукції досягається при створенні комплексної системи управління собівартістю продукції, що містить у собі підсистеми: прогнозування і планування витрат та собівартості, обліку виробничих витрат і калькулювання собівартості продукції, аналізу собівартості і підготовки проектів управлінських рішень, спрямованих на зниження виробничих витрат. Повною мірою створення системи управління собівартістю відповідає впровадження на підприємстві управлінського обліку, аналізу та аудиту витрат на виробництво.

Всі перераховані вище проблеми і зумовили вибір теми кваліфікаційної роботи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема впровадження, формування та організації системи управлінського обліку на сучасних підприємствах завжди була основним предметом досліджень багатьох вітчизняних і зарубіжних учених. Зокрема, вагомий внесок у розробку теоретичних питань, пов'язаних із організацією управлінського обліку та її ефективного застосування в розрізі обліково-аналітичної роботи на підприємстві, здійснили В.Ф. Палій, Ф.Ф. Бутинець, Н. М. Цветкова, С. Ф. Голов, Л. В. Нападовська, В. В. Сопко, М. Г. Чумаченко, А.О. Касич, Т. М. Безродна, Р. Гаррісон, Ч. Т. Хонгрэн, Б. Нідлз та інші.

Значний внесок у дослідження управлінського обліку зробили також такі вітчизняні науковці та практики: В.І. Бачинський, І.А. Белоусова, П.О. Куцик, Є.В. Мних, М.С. Пушкар, М.Г. Чумаченко та ін. Різні аспекти досліджуваної проблеми розглядали закордонні вчені: М.І. Баканов, А.Т. Головизна, К. Друрі, В.Б. Івашкевич, В.Е. Керімов, Л.В. Попова, О.В. Рибакіова. Але, незважаючи на безліч наукових робіт, які торкаються даної проблематики, виявлені напрацювання у даному напрямі потребують систематизації й узагальнення.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження входить до плану науково-дослідної роботи кафедри економіки підприємства Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка на період 2020-2023 рр. за темою: «Розвиток суб'єктів економічної діяльності в умовах мікро- та макроекономічних трансформацій ХХІ ст.» (державний реєстраційний номер 0119U002955), в рамках якої запропоновано нове розв'язання проблеми формування теоретичних, методичних та практичних засад управлінського обліку в системі управління підприємством.

Метою написання кваліфікаційної роботи є засвоєння організаційно-методичних аспектів, а також розробка пропозицій щодо удосконалення системи управлінського обліку досліджуваного підприємства

Для досягнення мети були поставлені та вирішені наступні *завдання*:

- визначити сутність управлінського обліку, його функції та місце в інформаційній системі;
- дослідити історичний аспект становлення концепції управлінського обліку;
- сформулювати принципи та етапи організації системи управлінського обліку на підприємстві;
- дослідити методику обліку прямих та непрямих виробничих витрат і повної собівартості продукції в цілому;
- дослідити методику обліку витрат та собівартості продукції за методом «директ-костінг»;
- визначити підходи до обліку витрат та калькулювання собівартості на основі видів діяльності;
- провести аналіз витрат на виробництво та собівартість продукції досліджуваного підприємства;
- дослідити методику аналізу «обсяг діяльності-витрати-маржинальний прибуток»;
- сформулювати пропозиції, щодо здійснення контролю витрат і собівартості продукції.

Об'єктом дослідження є управлінський облік ТОВ «Полімет» ЛТД.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних питань з організації обліку витрат, обсягів виробництва та прибутку в системі управлінського обліку.

Методи дослідження. У процесі дослідження застосовувались діалектичні методи пізнання та основні положення економічної науки. Теоретичні аспекти обліку досліджувалися з використанням основних методів аналізу та синтезу. Історичний і логічний методи використовувались для визначення й уточнення принципів та етапів організації системи управлінського обліку на підприємстві. Методи спостереження, групування, порівняння та вибіркового обстеження застосовувались при вивченні сучасного стану обліку повної собівартості продукції, організації обліку за центрами відповідальності досліджуваного товариства. Інформаційною основою кваліфікаційної роботи були законодавчо-

нормативні акти Верховної Ради України, Кабінету Міністрів, галузеві інструкції й нормативні документи, наукові праці провідних вітчизняних та іноземних авторів, матеріали наукових конференцій і семінарів, а також дані бухгалтерського обліку та звітності ТОВ «Полімет» ЛТД.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в теоретичному осмисленні та розробці пропозицій щодо удосконалення засад управлінського обліку досліджуваного підприємства.

В процесі дослідження одержано такі результати, що характеризують його наукову новизну:

- здійснено критичну характеристику та порівняльний аналіз методики управлінського обліку в частині узагальнення інформації щодо витрат, визначенні напрямків вдосконалення їх обліку, здійснення системного дослідження взаємозв'язку обліку виробничих витрат та функцій управління.

Практична значущість полягає у здійсненні аналізу забезпечення управління витратами, обсягами діяльності та прибутку досліджуваного підприємства та визначення резервів покращення управління ТОВ. Пропонований алгоритм впровадження і розвитку управлінського обліку дозволить покращити рівень контрольно-аналітичної роботи на підприємстві.

Джерелами інформації є законодавство з питань фінансово-господарської діяльності, обліку і контролю, нормативні документи з управлінського обліку, облікові реєстри, поточна та річна фінансова звітність підприємства.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дослідження за темою кваліфікаційної роботи доповідалися та обговорювалися на III Міжнародній науково-практичній Інтернет-конференції «Сучасний стан та перспективи розвитку обліку, аудиту, оподаткування та аналізу в умовах міжнародної інтеграції» Херсонського національного технічного університету (м. Хмельницький, 21-22 листопада 2023 р.) та опубліковані у матеріалах даної конференції.

Публікація. Ніколашин А.О., Гетманчук Р.С. Принципи та етапи організації системи управлінського обліку на підприємстві. *Сучасний стан та перспективи розвитку обліку, аудиту, оподаткування та аналізу в умовах міжнародної*

інтеграції: матеріали III Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. (21-22 листопада 2023 р., м. Херсон – м. Хмельницький). Херсон: Книжкове видавництво ФОП Вишемирський В.С., 2023. С. 49-52 (374 с.)

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота викладена на 82 стор. комп'ютерного тексту, складається зі вступу, трьох розділів, висновків та додатків, містить 13 таблиць і 13 рисунків, список використаних джерел нараховує 73 найменування.

ВИСНОВКИ

Проведені дослідження за темою кваліфікаційної роботи дають змогу зробити такі висновки.

1. На сьогоднішній день термін «управлінський облік» застосовується у якості нормативного як у вітчизняній, так і в міжнародній практиці більшості країн. Проаналізувавши всі визначення, управлінський облік можна трактувати як інтегровану систему обліку, яка займається плануванням, контролем та аналізом витрат і доходів у сфері постачання, виробництва і збуту готової продукції, систематизуючи в своїй основі фінансову та нефінансову інформацію для прийняття управлінських рішень.

2. Управлінська і фінансова бухгалтерія тісно пов'язані між собою. Поряд із такими суттєвими відмінностями як мета, основні завдання, способи списання і групування виробничих витрат, очевидний загальний для фінансового і управлінського обліку об'єкт - процеси постачання, виробництва і збуту, які в сукупності і представляють собою кругообіг господарських засобів. Крім того, для даних видів обліку єдиною базою даних є первинна документація, яка використовується в обидвох видах обліку.

3. В розробці концепції управлінського обліку, як відзначають вчені-економісти, простежуються два напрямки - американський і європейський. Основна різниця між ними полягає у тому, що в американській системі оперативному контролю за витратами виробництва приділяють значно більше уваги, ніж калькулюванню собівартості продукції. Європейська ж система основною своєю метою ставить точне визначення собівартості продукції із застосуванням при калькулюванні статистичних прийомів і методів, які ґрунтуються на математично-виражених співвідношеннях між витратами, з яких складається собівартість окремих видів продукції.

4. Етапами організації управлінського обліку на підприємстві є такі:

1. Методологічний.
2. Технічний.

3. Організаційний.

5. Дослідження за темою кваліфікаційної роботи здійснювались за матеріалами ТОВ "Полімет" ЛТД, вітчизняного підприємства, яке працює на українському ринку двадцять чотири роки. Підприємство є виробником широкого асортименту товарів народного споживання з алюмінію і пластмас (різноманітного алюмінієвого посуду, форм для випічки хліба і пасок, товари для туристів, рибалок і мисливців, столових підносів, пластмасових ящиків тощо).

За досліджуваний період обсяги реалізації продукції ТОВ зазнали суттєвих змін. Так, чистий дохід від реалізації продукції зріс у 2022 році в порівнянні з 2020 на 1753,3 тис. грн, або у 2,4 рази. Разом з тим, в звітному році зросла і собівартість реалізованої продукції: з 1099,1 тис. грн. в 2020 до 2698,2 тис. грн. в 2022 роках. Тобто, збільшення склало 1599,1 тис. грн. або майже 2,5 рази. Відповідно до збільшення результативності операційної діяльності ТОВ «Полімет» ЛТД за період 2020-2022 років, фінансовий результат до оподаткування та сума чистого прибутку зросли за аналізований період теж – на 48,5 та 39,8 тис. грн відповідно, що є досить позитивним фактом.

6. У другому розділі роботи проаналізовано порядок формування та обліку повної собівартості продукції у ТОВ «Полімет» ЛТД. Встановлено, що основною проблемою віднесення витрат до відповідних видів продукції або замовлень є накладні витрати. Ці витрати не можуть бути прямо включені у собівартість продукції або замовлення. Тому в практиці вони звичайно розподіляються між виробами або замовленнями пропорційно до певної бази. Такою базою у ТОВ «Полімет» ЛТД є кількість продукції. На підставі обраної бази розрачується ставка розподілу накладних витрат – це відношення суми накладних витрат до загальної величини бази їх розподілу. Вона єдина для всіх підрозділів підприємства.

На нашу думку, в умовах різної складності праці в різних цехах доцільніше застосовувати ставку розподілу накладних витрат для кожного виробничого підрозділу. В цьому разі розподіл виробничих накладних витрат

здійснюватиметься в такій послідовності: 1. Розподіл накладних витрат між підрозділами підприємства. 2. Перерозподіл витрат допоміжних підрозділів між виробничими підрозділами. 3. Розрахунок ставки накладних витрат для кожного виробничого підрозділу.

7. Проаналізовано організацію обліку за центрами відповідальності – це управлінська бухгалтерська система, що опрацьовує планову і фактичну бухгалтерську інформацію про входи (витрати) та виходи (результати) центру відповідальності. Облік результатів діяльності центрів відповідальності, що безпосередньо залежать від наданих їм повноважень, це одна із найбільш складних в методологічному відношенні проблем управлінського обліку.

В умовах розширення економічної самостійності структурних підрозділів виникає потреба у використанні внутрішніх цін як економічного елемента управління структурними підрозділами з боку керівництва і власників ТОВ «Полімет» ЛТД. За допомогою цілеспрямованого формування облікової інформації за центрами відповідальності адміністрація центрального апарату управління ставить перед структурними підрозділами орієнтири їхньої господарської діяльності, виходячи зі стратегічних завдань усього підприємства.

8. У третьому розділі кваліфікаційної роботи окреслено основні засади системи директ-костингу, що дозволяє здійснювати більш оперативний контроль за постійними витратами, ніж це можливо при системі повного розподілу витрат, оскільки в процесі контролю за собівартістю продукції використовуються стандартні витрати або гнучкі бюджети. Аналіз «витрати-обсяг-прибуток» – це метод системного дослідження взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку підприємства заради визначення: обсягу реалізації, який забезпечує відшкодування всіх витрат та отримання бажаного прибутку; величини прибутку при певному обсязі реалізації; впливу зміни величин витрат, обсягу та ціни реалізації на прибуток підприємства; оптимальної структури витрат.

9. Важливим елементом аналізу взаємозв'язку «витрати-обсяг-прибуток» є аналіз беззбитковості, який побудований на основі розподілу витрат на змінні

та постійні, а також розрахунку точки беззбитковості, яка визначає критичний обсяг реалізації. Важливою особливістю директ-костингу є те, що завдяки йому можна вивчати взаємозв'язки та взаємозалежності між обсягом виробництва, витратами (собівартістю) і прибутком.

10. За даними ТОВ «Полімет» ЛТД розраховано точку беззбитковості для одного з видів продукції (для каструлі алюмінієвої 12 л). Результати розрахунків показали: якщо ТОВ «Полімет» ЛТД реалізує 168 одиниць каструлі алюмінієвої 12 л, то воно своїми доходами повністю покриє витрати і не матиме на прибутку, ні збитку. Додатково також було використано метод маржинального доходу, що дозволив визначити точку беззбитковості в грошовому вираженні.

11. Створення системи управлінського обліку для конкретних цілей відбувається в три етапи, на кожному з яких вирішуються свої специфічні завдання. Впровадження системи управлінського обліку в практику підприємств повинно передбачати поетапне здійснення основних заходів, відтак у третьому розділі було запропоновано алгоритм впровадження і розвитку управлінського обліку.

Таким чином, для прийняття ефективних управлінських рішень компанії впроваджують управлінський облік як систему, що веде облік даних про стан діяльності підприємства, дозволяє аналізувати та контролювати тенденції його розвитку. Наскільки об'єктивною буде база для управлінських рішень, визначається логікою, що закладається при побудові системи управлінського обліку: чим коректніше відображаються та аналізуються зібрані дані, тим ефективнішими будуть рішення управлінців. За цих умов визначальними якісними характеристиками обліку стають його оперативність і поглиблений аналітичний підхід до обробки та подальшого аналізу інформації. Час прийняття рішення часто буває дуже коротким, а інформації для аналізу, як правило, забагато. Тому потрібні кваліфіковані фахівці-управлінці, які вчасно надають інформацію, необхідну для виконання основних управлінських функцій – планування, контролю, обліку, аналізу, координації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Global Management Accounting Principles. URL: <https://www.cgma.org/content/dam/cgma/resources/reports/downloadabledocuments/global-management-accounting-principles.pdf>
2. Алексеєва А., Бакун Ю. Основні засади організації обліку готової продукції. *Все про бухгалтерський облік*. 2014. № 10. С. 4-7.
3. Атамас П.Й. Управлінський облік: Навч. посібник. Д.-К.: Центр навчальної літератури, 2006. 463 с.
4. Биба В. В., Матюшина Ю. І. Система управлінського обліку: сутність, завдання та етапи впровадження. *Економіка та держава*. 2015. № 1. С. 60-62. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/1_2015/16.pdf
5. Безродна Т. М. Обліково-аналітичне забезпечення управління підприємством: визначення сутності поняття. *Вісник Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля*. 2008. № 10. Ч. 2. С. 58–62.
6. Бутинець Ф.Ф. та ін. Бухгалтерський управлінський облік. Навчальний посібник, для студентів спец. 7.050106 «Облік і аудит». Житомир: ЖІТІ, 2000. 545 с.
7. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: навч. посіб. / О.Л. Лаговська, С.Ф. Легенчук, В.І. Кузь, С.В. Кучер. Житомир: Житомирський державний технологічний університет, 2017. 416 с.
8. Витрати: Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №16, затверджене наказом Міністерства фінансів України від від 31.12.1999 № 318, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 19.01.2000 р. за № 27/4248, остання редакція від [22.04.2011](http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0027-00). URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0027-00> (дата зверн. 09.10.2023).
9. Власова О.Є. Організація управлінського обліку (на прикладі підприємств олійножирової галузі) : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.06.04. Харків, 2003. 17 с.
10. Гарасим П.М., Давидович І.Є., Хомин П.Я. Управлінський облік на

підприємстві: навчальний посібник. Тернопіль: Економічна думка, 2001. 270 с.

11. Гайдаєнко О. М., Шевчук Н.С. Управлінський аналіз: навч. посіб. Одеса, 2015. 151 с.

12. Гетманчук Р.С., Ніколашин А.О. Принципи та етапи організації системи управлінського обліку на підприємстві. *Сучасний стан та перспективи розвитку обліку, аудиту, оподаткування та аналізу в умовах міжнародної інтеграції: матеріали III Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. (21-22 листопада 2023 р., м. Херсон – м. Хмельницький)*. Херсон: Книжкове видавництво ФОП Вишемирський В.С., 2023. С. 49-52 (374 с.)

13. Глобальні принципи управлінського обліку. Ефективний управлінський облік: оптимізація рішень та створення успішних організацій. URL: <https://www.cgma.org/content/dam/cgma/resources/reports.pdf>

14. Голов С. Ф. Управлінський облік: підруч. для студ. вищ. навч. закл., 4-те вид. К.: Лібра, 2008. 704 с.

15. Голов С.Ф. Проблеми та перспективи реформування бухгалтерського обліку в Україні. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2011. № 11. С. 15–23.

16. Голов С.Ф. Управлінський облік. Київ: Центр навчальної літератури, 2018. 400 с.

17. Голов С.Ф. Управлінський облік: підручник. К.: Лібра, 2003. 703 с.

18. Гончарук І.В., Плахтій Т.Ф., Старосуд В.І. Система обліку та оподаткування на дослідно-селекційній станції ІБК і ЦБ НААН України: стан та напрями удосконалення. *ЕКОНОМІКА. ФІНАНСИ. МЕНЕДЖМЕНТ: актуальні питання науки і практики*. 2017. № 11. С.17-30.

19. Гуцаленко Л.В., Коцупатрій М.М., Марчук У.О. Внутрішньогосподарський контроль: навч. посіб. К.: «Центр учбової літератури», 2014. 496 с.

20. Дмитренко А.В., Лебедик Г.В., Яценко В.В. Роль управлінського обліку та проблеми його впровадження на підприємствах. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 13. С.1353-1358.

21. Добровський В.М. Управлінський облік. Навч.пос. Київ: КНЕУ, 2003. 235 с.

22. Добровський В.М., Гнилицька Л.В., Коришкова Р.С. *Управлінський облік: монографія.* за ред. В.М. Добровського. вид. 2-ге, без змін. К.: КНЕУ, 2008. 278 с.

23. Довжик О.О. Роль управлінського обліку та проблеми його впровадження на підприємствах. *Вісник Полтавської державної аграрної академії.* 2012. № 2. С. 174–179.

24. Должанський М.І., Должанський А.М. *Бухгалтерський облік в Україні.* Підручник. Львів: «ЛБІ НБУ», 2008. 495 с.

25. Дохід: Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №15, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 29.11.99 № 290, ост. ред. від [22.04.2011](#). URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0860-99> (дата зверн. 20.10.2023).

26. Дяків В.В. *Управлінський облік в Україні – реалії сьогодення.* *Економіка АПК.* 2010. № 8. С. 76–80.

27. Загальні вимоги до фінансової звітності: Національне положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 1, затв. наказом Міністерства фінансів України 07.02.2013 р. №73. URL: <http://www.buhgalter911.com/Res/NPSBO/NPSBO1.aspx> (дата зверн. 07.09.23).

28. Задорожний З.-М. В., Аверкин Я. Ф. *Управлінський облік: особливості та принципи. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики.* 2019. №1. С.114-120. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/34474>

29. Запаси: Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №9, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 № 246, ост. ред. від 01.01.2007. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0751-99> (дата зверн. 10.09.2023)

30. Зозуляк, М. М. *Взаємозв'язок управлінського обліку та аналізу в контексті стратегічного управління підприємством. Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр ТНЕУ “Економічна думка”, 2015. Том 19. № 2. С. 201-206.*

31. Карпенко О.В., Карпенко Д.В. *Управлінський облік: навчальний посібник*. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 296 с.
32. Касич А. О., Циган Р. М., Карбан О. І. Науково-методичні основи обліково-аналітичного забезпечення управління прибутком підприємства. *Проблеми економіки*. 2013. № 1. С. 191–196.
33. Корягін М.В. *Бухгалтерський облік у системі управління вартістю підприємства: теоретико-методологічні концепції: монографія*. Львів: Львівська комерційна академія, 2012. 389 с.
34. Косташ Т. В., Шелюжак І. Г. Формування системи управлінського обліку на підприємстві. *Ефективна економіка*. 2021. DOI: 10.32702/2307-2105-2021.5.78
35. Куцик П.О. Облік діяльності ринків за центрами відповідальності: організаційно-методичний аспект. *Вісник Львівської комерційної академії*. 2011. Вип. 34. С. 158–163.
36. Куцик П.О., Бачинський В.І., Полянська О.А. *Управлінський облік операційної діяльності підприємств оптової торгівлі: монографія*. Львів : Растр-7, 2015. 312 с.
37. Ластовецький В.О. *Виробничо-комерційний облік і внутрішньогосподарська (управлінська) звітність за центрами витрат і відповідальності: монографія*. Чернівці: Місто, 2003. 156 с.
38. Лень В.С. *Управлінський облік: Навч. посібник*. К.: Знання-Прес, 2003. 287 с.
39. Лисенко А.О. Сутність та зміст економічної категорії «витрати»: основні проблеми визначення. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/kgm_econ/2012__102/194-200.pdf
40. Лишиленко О.В. *Бухгалтерський управлінський облік: навч. посібник*. К., 2004. 254 с.
41. Марущак Л. Концептульні засади побудови управлінського обліку. *Галицький економічний вісник*. 2014. Том 45. № 2. С. 122-127.
42. Матвієнко Г. Внутрішня управлінська звітність *Баланс*. 2011. № 15. С.

31.

43. Мельничук І. І. Організація управлінського обліку на торговельному підприємстві. *Приазовський економічний вісник*. 2020. Випуск 6 (23). С. 252-255. URL: http://rev.kpu.zp.ua/journals/2020/6_23_ukr/46.pdf

44. Мних Є. В. Економічний аналіз: підручник. К.: Знання, 2011. 630 с.

45. Мулик Т.О., Гордієнко М.І. Методичні підходи до управлінського аналізу в умовах інтеграційних процесів. *ЕКОНОМІКА. ФІНАНСИ. МЕНЕДЖМЕНТ: актуальні питання науки і практики*. 2017. № 7. С. 7-19.

46. Мякота В. Собівартість продукції: від випуску до реалізації. 2-ге вид., перероб. і доп. Харків: Фактор, 2003. 268 с.

47. Нападовська Л.В. Управлінський облік: підручник. Київ: КНТЕУ, 2010. 648 с.

48. Нападовська Л.В. Базові принципи управлінського обліку. *Актуальні проблеми економіки*. 2013. № 1. С. 173-181.

49. Осовська Г.В., Осовський О.А. Менеджмент організацій: навч. посібник. К. : Кондор, 2007. 676 с.

50. Пилипів Н. І., Марків М. М. Місце організації управлінського обліку в процесі прийняття управлінських рішень деревообробними підприємствами. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка»*. 2015. Вип. 2. С. 351–357. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/10845/1/>

51. Подольська В.О., Яріш О.В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. М-во освіти і науки України, Полтавський ун-т споживчої кооперації України. К.: Центр навчальної літератури, 2015. 488 с.

52. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: затв. наказом Міністерства фінансів України №88 від 24.05.1995. URL: <http://www.licasoft.com.ua/component/> (дата зверн. 10.11.2023)

53. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: затв. наказом Міністерства фінансів України №879 від 02.09.2014, чинне. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text> (дата зверн. 08.09.2023)

54. Полянська О.А., Чабанюк О.М. Кондрич С.В. Управлінський облік

товарних запасів: напрями удосконалення методики. *Економіка та суспільство*. 2018. № 19. URL: <http://economyandsociety.in.ua> (дата звернення: 02.10.2023).

55. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV, із змінами та доповненнями, поточна ред. від [10.08.2022](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14), чинний. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата зверн. 01.12.2023).

56. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування: наказ МФУ від 30.11.99 р. №291, ост. ред. від 29.07.2022 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/> (дата зверн. 22.10.2023).

57. Пушкар М.С., Гавришко Н.В., Романів Р.В. Історія обліку та контролю господарської діяльності. Навч. посібник. Тернопіль: Карт-бланш, 2003. 223 с.

58. Романів Р., Михайлишин Н. Принципи формування внутрішньогосподарської звітності в системі управлінського обліку. *Наукові записки. Сер. Економіка*. Тернопіль: ТДПУ ім. В. Гнатюка, 2002. № 10. С. 202-204.

59. Романів Р.В. Бухгалтерські ризики та їх вплив на інформаційне середовище. *Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія: матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції* (м. Тернопіль, 30 червня 2017 р.). Тернопіль: ТНЕУ, 2017. С.205-207.

60. Скрипник Н.В., Скрипник М.Є. Роль та місце управлінського обліку в системі управління підприємством. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2010. № 11.

61. ТОВ «Полімет» ЛТД: офіц. сайт. URL: <http://polimet.km.ua>

62. Томчук О.Ф., Мулик Т.О., Федоришина Л.І. Управлінський аналіз: сутність та значення у прийнятті рішень. *ЕКОНОМІКА. ФІНАНСИ. МЕНЕДЖМЕНТ: актуальні питання науки і практики*. 2019. № 4. С. 144-153.

63. Томчук О.Ф., Томчук В.В. Управлінські рішення та їх аналітичне забезпечення. *Розвиток бухгалтерського обліку: теорія, професія, між предметні зв'язки: зб. матеріалів ІХ Міжнар. наук.- практ. конф.* Київ: ННЦ "ІАЕ", 2015. С.445-448.

64. Фаріон І.Д., Писаренко Т.М. Управлінський облік: підруч. К.: ЦУЛ,

2012. 792 с.

65. Фоміна, О. Інноваційні системи управлінського обліку. *Вісник КНТЕУ*. 2014. №1. С.73-82.

66. Цветкова Н. М. Сучасна організація обліку та складання звітності для прийняття управлінських рішень. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2008. № 3. С. 15–27.

67. Чабанюк О.М. Мединська Т.В. Облік та оподаткування в системі управління підприємством. *Економіка та суспільство*. 2017. №11. URL: <http://economyandsociety.in.ua> (дата звернення: 02.10.2023).

68. Чабанюк О.М., Кузьмінська К.І. Облік і оподаткування у торгівлі та підприємствах ресторанного бізнесу : навчальний посібник. Київ : Алерта, 2019. 214 с.

69. Шайкан А.В. Бухгалтерський облік з метою стратегічного управління як інструмент інтеграції вітчизняних підприємств у світове господарство. URL: <http://eztuir.ztu.edu.ua/1900/1/42.pdf>

70. Шевчук В.Р. Стратегічний управлінський облік як система інформаційної підтримки конкурентної стратегії підприємства. URL: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/12559/1/55_2.

71. Шмигель О. Є. Управлінський облік та критерії його ефективності на підприємстві. *Інноваційна економіка*. 2020. №3-4. С. 182-187. URL: <http://inneco.org/index.php/innecoua/article/view/580/645>

72. . Щєбликіна І.О., Грибова Д.В. Основи менеджменту: навч. посіб. Мелітополь, 2015. 480 с. URL: https://pidruchniki.com/75177/menedzhment/umovi_efektivnosti_upravlinskih_rishen (дата звернення: 10.10.2023).

73. Яременко Л. М., Пономаренко Я. А. Сучасні тенденції впровадження управлінського обліку із застосуванням міжнародного досвіду. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економіка, управління та адміністрування*. 2019. № 2 (88). С. 144-148. URL: <http://ven.ztu.edu.ua/article/view/175302>